

60 lat kształcenia ceramików w Szczawnie – Zdroju

Najstarsi absolwenci szkoły pamiętają Szczawno-Zdrój (wówczas Solice-Zdrój) zupełnie inne niż jest teraz. Trwała jeszcze repatriacja Niemców z Ziemi Zachodnich i wciąż napływały nowe transporty polskich reemigrantów z Francji, Belgii. Powoli z konglomeratu elementów napływowych tworzyło się nowe społeczeństwo polskie. Powstawało aktywne i prężne środowisko artystyczno-literackie. Pracowali tu wtedy: Czesław Jacek Centkiewicz, Edward Kozikowski, Wacław Mrozowski, Jan Sztudynger. W Wałbrzychu powstał nawet Klub – Kawiarnia „Zielona–Gęś”.

Wałbrzych posiadał już wtedy własny tygodnik pod tytułem „Wałbrzych”, przemianowany potem na „Tygodnik Śląski”. Powstał już Teatr Lalek i toczyła się batalia o własny Teatr Dramatyczny.

W Szczawnie-Zdroju istniała piękna sala teatralna, amfiteatr letni w Parku Zdrojowym, zadbany park z piękną aleją rododendronów. Przyjeżdżały z występami teatry z Wrocławia i Jeleniej Góry. Odbywały się spotkania z ciekawymi ludźmi, głównie z pisarzami. Otwierano górnicze domy kultury, biblioteki, szkoły.

Szkolnictwo, które w roku 1945 nie istniało w ogóle, stanowiło oddzielny problem. Budowano je od podstaw, z ofiarnością jaką zawsze w zwrotnych punktach historii wykazuje nauczycielstwo polskie. Później środowisko twórcze zaczęło się kurczyć. Szczawno-Zdrój stawało się coraz mniej atrakcyjne i zadbane.

W takich warunkach organizowano szkołę ceramiczną. Trudności było wiele, na wszystkich odcinkach. Dyrektorzy zmieniali się często. Brak było kadry pedagogicznej, programów nauczania, podręczników. Były okresy, kiedy przerywano na jakiś czas określone lekcje z braku nauczycieli. Pierwsi uczniowie pamiętają jakie były trudności z ogrzewaniem szkoły i internatów.

W Solicach-Zdroju utworzono Zjednoczenie Przemysłu Ceramiki Szlachetnej, które zajęło się też kształceniem kadr (patrz „Szkło i Ceramika” nr 3/2006 str. 34).

Na Dolnym Śląsku pracowały już zakłady porcelany stołowej „Krzysztof” (nazwa obecna), „Wałbrzych”, „Karolina” w Jaworzynie Śląskiej, Zakłady Porcelany Elektronicznej „Zofiówka” w Jedlinie-Zdroju, Zakłady Kamionki Kanalizacyjnej i Kwasoodpornej w Ziębicach.

Było więc duże zapotrzebowanie na pracowników wykwalifikowanych i kadrę ceramików w tym rejonie, a także w innych częściach Polski.

W 1946 r. utworzono szkołę (a właściwie szkółkę) przemysłowo-ceramiczną dla malarzy porcelany, którą Ministerstwo Przemysłu i Handlu Zarządzeniem z dnia 24.04.1946 r. przekształciło w Gimnazjum Przemysłowo-ZPCS w Solicach-Zdroju.

Praktycznie działalność szkoła rozpoczęła dopiero 1 lutego 1947 r. Tą też datę uważa się za dzień otwarcia szkoły ceramicznej w Szczawnie-Zdroju. Pierwszym dyrektorem, a konkretnie pełniącym obowiązki dyrektora był pracownik Zjednoczenia Józef Argasiński. Do szkoły przybył pierwszy uczeń Bogusław Bilewicz, który ukończył ją w roku 1950 jako prymus. 1 lutego 1947 r. rozpoczęło naukę zaledwie 15 uczniów, ale już 4 lutego przyjęto 130 chłopców i dziewcząt, przeważnie dzieci reemigrantów z Francji i Westfalii. Jako polonistkę zaangażowano Walerię Kobylińską, rysunek prowadziła Anna Dworak, która uczyła też malowania na porcelanie, a później Katarzyna Budzińska – projektantka z „Ćmielowa”.

Szkolenie zawodowe odbywało się w zakładzie „Wałbrzych”. W 1950 r. gimnazjum przeniesiono do Bolkowa, a w Szczawnie-Zdroju zostało otwarte Liceum Ceramiczne, które już w roku 1951 przemianowano na Technikum Przemysłu Ceramicznego Ministerstwa Przemysłu Lekkiego. Uczniów werbowano spośród absolwentów gimnazjum w Bolkowie, Jedlinie-Zdroju i Ziębicach. Szkoła liczyła 122 uczniów. Z klas czwartych 90% otrzymało świadectwa dojrzałości.

Młodzież w większości mieszkała w internatach. Pochodziła przede wszystkim z rzeszowskiego, kieleckiego, lubelskiego. Uczyła się też młodzież koreańska.

Następowała wyraźna stabilizacja kadr. Dyrektorem w roku 1952 został Jan Mazurek.

W 1955 r. do Szczawna-Zdroju przybyła młodzież z Bolkowa ze zlikwidowanej Zasadniczej Szkoły Ceramicznej. W tym też roku szkołę przejęło Ministerstwo Oświaty. Zastępcą dyrektora została dr Adela Gruder, nauczycielka języka polskiego i historii. Była absolwentką Uniwersytetu Lwowskiego. Posiadała dużą wiedzę i talent pedagogiczny. Umiała wprowadzić uczniów w obcy świat dawnych kultur, przekazywać szacunek i zrozumienie dla ludzi różnych czasów, różnych narodów i różnych poglądów politycznych i religijnych, budzić zainteresowanie literaturą i sztuką. Absolwenci ze wzruszeniem wspominają też panią mgr Czesławę Adamską. Przeżywała razem z uczniami kłopoty i radości. Właściwie była w szkole zawsze. Gotowa do niesienia pomocy potrzebującym. Wręcz „matkowała” uczniom.

Nauczycieli lubianych i szanowanych było wielu: polonistka – mgr Henryka Jurczyk, mgr Janina Malinowska – późniejsza v-ce dyrektor szkoły, mgr Helena Szocik, która wspólnie z dr Adelą Gruder wprowadzały wiele nowatorskich metod nauczania, znani i cenieni matematycy – Adam Boguszewski, mgr Wiktor Piechocki, mgr Jan Nolbert, mgr Zofia Mokrzycka.

Nauczyciel w.f. B. Bobeł (4 od prawej) z grupą koszykarzy

Bolków 1952 r.

Uczniowie (od lewej): S.R. Jurczyk, S. Masternak, P. Szykuła

W szkole była dobrze wyposażona biblioteka i czytelnia dla młodzieży i nauczycieli – ulubione „dziecko” bibliotekarki H. Jurczyk.

Wielką popularnością cieszył się sport. Nauczyciel wychowania fizycznego Bronisław Bobeł prowadził Szkolny Klub Sportowy „Zryw”. Szczególnie wysoki poziom osiągnęły drużyny siatkówki i koszykówki (żeńska i męska). Rozwijano sporty zimowe. Godnymi kontynuatorami byli następnymi nauczyciele wychowania fizycznego: Izabela Kossowska, Zdzisław Mokrzycki, Bolesław Werner.

Lata sześćdziesiąte to okres ciągłej przebudowy i remontów rozpoczętych przez dyrektora J. Mazurka i kontynuowanych przez Tadeusza Giercuszkiewicza (od 1962 r.). Ruszyła lawina inwestycyjna. Energia i pomysłowość dyrektora powoduje, że w małym zatłoczonym budynku powstają nowe sale lekcyjne, biblioteka, świetlica z czytelnią, sklepik. Zmodernizowano internaty. Wnętrze projektował artysta plastyk, nauczyciel szkoły mgr Jan Gromada.

Rok 1965. Grupa nauczycielek (od lewej): I. Kossowska, A. Gruder, L. Zalewska, H. Jurczyk, D. Babicka

Rok 1969. Panie profesorki (od lewej): J. Malinowska, A. Gruder, A. Dworak, C. Adamska

W roku 1963 zastępcą dyrektora został późniejszy inż. ceramik Henryk Zubelewicz (od 1971 r. dyrektor szkoły). Był to wieloletni, doświadczony nauczyciel, który pracował w tej szkole od 1952 r. Człowiek zaangażowany, podobnie jak jego zastępcy – mgr Janina Malinowska i mgr Barbara Smułkowska.

Od początku istnienia szkoły trwała owocna współpraca z wałbrzyskimi zakładami ceramicznymi. Kadra techniczna z zakładów „Wałbrzych”, „Krzysztof” i „Zofiówka” z Jedliny-Zdroju wykładała przedmioty zawodowe. Inż. Bolesław Serdeczny i Bronisław Karwowski opiekowali się pracownią ceramiczną. Nieodpłatnie dostarczano szkole surowce, odczynniki chemiczne, część wyposażenia laboratoryjnego. Wyposażenie pracowni pozwalało na przeprowadzenie podstawowych badań surowców, mas, szkliv, półfabrykatów i wyrobów gotowych. Udzielano też pomocy w remontach. W roku 1953 Zakład „Krzysztof” oddał do użytku młodzieży salę gimnastyczną przy ul. Słowackiego.

Szczególnie – osobiście angażowali się w pomoc szkole dyrektorzy: Stanisław Kozubał, Władysław Sołtysek, Kazimierz Igła, Aleksander Dyżewski, Zbigniew Franciniewicz, Adam Prus.

W latach 70. dużej pomocy udzielał Kombinat „Cerpól” i osobiście dyrektor mgr inż. Józef Turlejski (absolwent technikum). Wyposażono w instrumenty i stroje dziewczęcą orkiestrę dętą – dumę szkoły.

W roku 1972 szkoła obchodziła 25-lecie istnienia. Zorganizowano III Zjazd Absolwentów połączony z uroczystością nadania szkole imienia Marii Skłodowskiej-Curie. W roku 1974 szkołę przekształcono w Zespół Szkół Zawodowych.

Grupa uczniów z wychowawcą. Rok 1961

O dynamicznym rozwoju szkoły świadczy szeroki zakres szkolenia w następujących kierunkach:

- 5-letnie Technikum Ceramiczne dające tytuł technika-ceramika,
- 3-letnie Technikum Ceramiczne na podbudowie Zasadniczej Szkoły Ceramicznej, dające też tytuł technika-ceramika,
- 3-letnia Zasadnicza Szkoła Ceramiczna o specjalnościach:
 - zdobnik ceramik,
 - produkcja ceramiki technicznej i użytkowej,
- 3-letnia Zasadnicza Szkoła Chemiczna o specjalnościach:
 - laborant chemik,
 - aparaturowy procesów chemicznych,
- 3-letnia Zasadnicza Szkoła Szklarska o specjalności produkcji szkła i wyrobów szklarskich,
- 3-letnie Technikum Chemiczne na podbudowie Zasadniczej Szkoły Chemicznej,
- 3-letnie Technikum Ceramiczne i Chemiczne dla pracujących.

W szkole uczyło przedmiotów zawodowych i prowadziło zajęcia praktyczne wielu techników i inżynierów jak: inż. Bolesław Serdeczny, inż. Bronisław Karwowski, inż. Klein, Jan Kazarko, Stanisław Wiza, Ewa Furmaniewicz, Zygmunt Woiński, Konrad Łuczak, Czesław Ciura, Jerzy Molenda, Ignacy Bedronek, Bolesław Treła, Wiktor Maciarz, Bogdan Igła, inż. Zenon Tkaczyk, inż. Władysław Wróblewski, inż. Henryk Malinowski.

Po roku 1958 uczyło coraz więcej absolwentów Akademii Górniczo-Hutniczej, jak: Jerzy Pąchalski, Maria Pąchalska, Józef Turlejski, Stanisław Jurczyk, Kazimierz Kantor, Barbara Włodarczyk, Lechosław Włodarczyk, Włodzimierz Tucharz, dr Józef Wielgus, Zofia Kustoś, Jerzy Kowalski, Antoni Górga, dr Elżbieta Sanocka, Stanisław Bogatko, Ewa Baran i później wielu innych.

W roku 1981 dyrektorem szkoły został mgr Tadeusz Właźlak. Podobnie jak poprzednicy wykazał wiele pomysłowości i wytrwałości w działaniach na rzecz rozwoju szkoły. Potem został wybrany na burmistrza Szczawnia-Zdroju i również okazał się dobrym gospodarzem miasta.

Aktualnie dyrektorem szkoły jest mgr Zenon Mielczarek. Szkoła nadal jest prężna i dostosowująca kierunki szkolenia do współczesnych potrzeb. Przykro, że w naborze na rok szkolny 2006/2007 nie było tylu chętnych na kierunek ceramiczny aby utworzyć klasę.

Należy mieć nadzieję, że szkolenie ceramików w Szczawnie-Zdroju nie zaniknie.

W minionych 60-latach szkoła miała ogromny wkład w przygotowaniu kadr dla przemysłu ceramicznego. Ocena pracy absolwentów w przemyśle była bardzo wysoka. Praktycznie pracowali na wszystkich stanowiskach. Obecnie są też właścicielami zakładów ceramicznych.

Absolwenci z lat czterdziestych i pięćdziesiątych pamiętają, że w szkole ceramicznej była nie tylko nauka ale również aktywny udział młodzieży w życiu społeczno-politycznym i gospodarczym. Przede wszystkim byliśmy w różnym wieku (od 14-24 lat). Zdecydowana większość należała do organizacji Związek Młodzieży Polskiej (ZMP). Braliśmy udział w wykopkach ziemniaków w PGR, zbiorach kukurydzy. W okresie wakacji, starsi w ramach organizacji SP (Służba Polsce) wyjeżdżali na akcje żniwne. Część brała udział w obozach szkoleniowych w ramach Przynależności Wojskowej.

W czasie wyborów do Sejmu młodzież wysyłana była do wyborców aby agitować do udziału w wyborach i głosowania bez skreśleń. Braliśmy też masowo udział w rajdach i wycieczkach turystyczno-krajoznawczych.

Dotychczasowe losy absolwentów układały i układają się różnie. Trudno byłoby zebrać dokładne dane. Niewątpliwie część już odeszła na zawsze, część jest na emeryturach. Są i tacy, którzy w ogóle nie podjęli pracy w ceramice. Zapewne jednak większość była i jest związana z przemysłem ceramicznym lub przemysłami pokrewnymi. Wielu ukończyło studia wyższe, głównie Akademię Górniczo-Hutniczą Wydział Ceramiczny. Część doktoryzowała się. Z tego grona ceramików znany

jest prof. dr inż. Józef Widaj, długoletni pracownik naukowy w zapleczu naukowo-badawczym w przemyśle ceramicznym, profesor Akademii Górniczo-Hutniczej. Obecnie na emeryturze. Nadal związany z ceramiką. Jest doradcą w Instytucie Szkła i Ceramiki w Warszawie i Przewodniczącym Komitetu Technicznego ds. Certyfikacji Wyrobów z Ceramiki. Absolwentem Technikum Ceramicznego w Szczawno-Zdroju, a następnie AGH jest też znany tenor... i malarz, mgr inż. Wiesław Ochman.

Zawsze jest dobry czas na prenumeratę czasopisma „Szkło i Ceramika”

e-mailem: kolportaż@sigma-not.pl

przez Internet: www.sigma-not.pl

faxem: (022) 840 35 89, 891 13 74

telefonicznie: (022) 840 30 86 lub 840 35 89

przelewem: Wydawnictwo SIGMA-NOT Sp. z o.o.

Zakład Kolportażu, Konto: 53 1060 0076 0000 4282 1000 0012

Zapraszamy Redakcja